

בס"ד. שיחת* יום ג' פ' וישב, כ"א כסלו, ה'תשי"ג.

— לעסקני ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש**, בחדרו הק' —

א. עומדים אנו ימים אחדים לפני חנוכה, שהוא זמן של נסים. — אצל חסידים חוגגים גם היום"ט די"ט כסלו שהוא גם זמן של נסים, אבל, היום"ט דחנוכה "מבוגר" מי"ט כסלו קרוב לאלפיים שנה.

ב. מצותה של חנוכה היא — להדליק נרות, להאיר אור. כיצד יוצרים אור? — נוטלים שמן או עץ (וכיו"ב), דבר גשמי, ומחממים אותו, עד שמתבטלת גשמיותו ("עס ווערט אויס גשמי"), ומתחיל להאיר בכל הסביבה.

והנה, הנרות שמדליקים בחנוכה באים מהנרות שהיו מדליקים בבית המקדש: בביהמ"ק היו מדליקים נרות בכל לילה. אבל, בהזמן שבו אירע נס חנוכה לא הי' שמן טהור להדליק את הנרות, ועשה הקב"ה נס ומצאו "פך אחד של שמן שהי' מונח בחותמו של כהן גדול", אבל, השמן שבפך "לא הי' בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים", ולזכר נס זה מדליקים נרות בכל שמונת ימי החנוכה¹.

אך מבלי הבט על כך שנרות חנוכה באים מנרות המקדש — חלוקים הם בכמה דברים²:

(א) בביהמ"ק הי' מספר הנרות שוה תמיד, ואילו בחנוכה מוסיפים בכל לילה עוד נר¹.

(ב) בביהמ"ק היו מדליקים את הנרות ביום דוקא, כשהי' מואר היטב, ואילו נרות חנוכה מדליקים משתשקע החמה¹.

(ג) נרות המקדש היו בפנים, ואילו נר חנוכה — "מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ"¹.

שיחת יום ה' פ' האזינו, וא"ו תשרי ס"ח (לעיל ע' 20). וש"נ.

(1) שבת כא, ב.

(2) ראה גם מכתב כ"ג כסלו שנה זו (אג"ק ח"ז ע' פח ואילך), ובהנסמן שם.

(* רוב השיחה (סעיפים ב"ה) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס (באידיש) בלקו"ש ח"א ע' 89 ואילך.

(**) בקשר עם ה"דינער" השנתי של ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש. וראה

ד) מצות נרות המשכן והמקדש היתה בזמן שלא הי' קיים מחסור אצל בניי בגשמיות:

במיוחד בזמן המשכן במדבר — ניתנו לבניי כל צרכיהם, מזונם הי' "מן", "לחם מן השמים"³, מים הי' להם מבארה של מרים⁴, וגם לבושיהם גדלו עמהם והיו נקיים תמיד⁵.

וכמו כן בנוגע לזמן המקדש בימי שלמה (שאז היתה מצות הדלקת המנורה בבית המקדש) — שבזמנו שרר שלום. אף אחד לא נלחם בבניי, אדרבה, אוה"ע העלו להם מס⁶, ובניי ישבו לבטח "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"⁷.

ודוגמתו ברוחניות — שהרי כאשר אין דאגות גשמיות, אזי מתמסרים לגמרי לתורה ומצוות, דברים רוחניים, דברים יהודיים ("אידישע זאכן").

משא"כ נרות חנוכה קשורים עם זמן שבו היתה הארץ נתונה תחת ממשלת יון, והצבא היהודי הי' קטן במספר. ודוגמתו ברוחניות — שלא נמצא אז שמן טהור אפילו בשביל לילה אחד.

ג. כל החילוקים הנ"ל קשורים זה בזה:

כאשר המצב הוא טוב בגשמיות, ובמילא גם ברוחניות, כנ"ל (ס"ב) — שכן, כאשר יש לו ליהודי הרחבה בגשמיות, נותן הוא ביד פתוחה וביד רחבה בשביל ענינים רוחניים — אין צורך במלחמה ובמסירת-נפש. ואז מספיק שבכל יום יהי' אותו מספר, ואין צורך להוסיף בכל יום עוד, כיון שכל הענינים מתנהלים כרגיל ("עס גייט אַלץ נאַרמאַל"). כמו כן אין צורך להקדיש השתדלות להאיר את הרחוב, כיון שהרחוב, העולם, אינו חשוך. המנורה דלקה בביהמ"ק, ובמילא האיר אור גם ברחוב.

משא"כ בזמן שהמצב קשה, בזמן של מלחמות, ולא רק מלחמות עם יונים, אלא גם עם יהודים מתיונים⁸ (שהרי בתקופה ההיא היו יהודים כאלה שלא דגלו בביהמ"ק, לא דגלו בעצמאות, אלא, רצו להתבולל בקרב היונים) — במצב קשה כזה נתן הקב"ה את המצוה של נרות חנוכה. בזמן כזה דרושה מסירת נפש.

(7) שם ה, ה.

(8) ב"ק פב, ב. וראה גם מכתב נר החמישי שנה זו (אג"ק ח"ז ע' ק). וש"נ.

(3) בשלח טז, ד.

(4) פרש"י חוקת כ, ב.

(5) פרש"י עקב ח, ד.

(6) ראה מלכים-א ט, טו ואילך.

בזמן כזה לא די בכך שהאדם יאיר בתוך ביתו בלבד, דכיון שברחוב שורר חושך, וחשכת הרחוב יכולה לחדור גם לתוך הבית, יש צורך להקדיש השתדלות להאיר את הרחוב. ולכן מדליקים נרות חנוכה משתשקע החמה (כששורר חושך), ו"על פתח ביתו מבחוץ" — בכדי להאיר את הרחוב. לא די בכך שהאדם ידליק נרות על שולחן האכילה או על שולחן הכתיבה, ויפתח את הדלת כדי שהאור יתפשט גם לרחוב, אלא צריך הוא להדליק את הנרות אצל הפתח, כלומר, שצריכים להקדיש השתדלות להאיר את הרחוב.

כמו כן לא מספיק מספר הנרות של לילות הקודמים, כיון שלא יכולים להסתפק בכך שלא היתה ירידה, ונמצאים עדיין באותו מצב כמו אתמול, אלא צריכים לילך בעילוי אחר עילוי.

ד. הסך-הכל של כל האמור לעיל:

בזמן שהחושך גדול — אין להתפעל מהחושך השורר ברחוב, אלא אדרבה, יש לילך מתוך מסירת-נפש להאיר את הרחוב, ולהוסיף בכל יום יותר ויותר אור, עד שיביאו עוד שמן טהור וזך⁹.

ואופן הפעולה בזה הוא:

א) אין להסתפק במדת האור שהאירו אתמול, אלא, יש להוסיף בכל יום תוספת אור. היום — נר אחד, מחר — שנים, מחרתיים — שלשה, וכן הלאה. להתחיל מיד בהדלקת נרות רבים — אי אפשר לדלג ולקפוץ בפתאומיות, ולכן מתחילים בנר אחד, אבל צריכים להיות מוכנים מיד להדליק מחר שני נרות, ומחרתיים שלשה וכו'.

ב) אין להסתפק בכך שמאירים את הבית ובמילא יהי' מואר ברחוב, אלא יש להקדיש השתדלות להאיר את הרחוב.

ג) הגישה לפעולה זו צריכה להיות מתוך מסירת-נפש, דוגמת ענין הנס — למעלה מן הטבע. גם אם מסתכלים עליו "בעין עקומה" ("מיט אַ קרומער אויג") — אין לו להתפעל מזה, כי אם, להתעסק במסירת נפש במילוי השליחות שהטיל עליו הקב"ה.

ה. וזהו מה שתובעים אצל כאו"א מישראל — שידע שהוא "שגריר" ("אַמבאַסאַדאָר") של הקב"ה לפעול אור וחום בהגשמיות שבחלקו בעולם, להאיר את עצמו וגם את סביבתו.

9) ראה חי' הר"ן שבת שם.

ואופן הפעולה בזה — לא להסתפק במה שפעל אתמול, אלא להוסיף בכל יום עוד אור. צריך לדעת מה פעל אתמול, כדי לדעת כמה עליו להוסיף היום.

וכאשר הולכים בדרך זו — הליכה במסירת נפש, מבלי להסתפק במה שהאיר בעצמו, ומבלי להסתפק במה שכבר פעל — ישנה ההבטחה שסוף־סוף יהי' אמנם כן, שהרחוב יהי' מואר, ובכל עת וזמן בתוספת אור, עד שמוצאים שמן טהור כדי להדליק בביהמ"ק.

ו. האמור לעיל היתה גם הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר בקשר ובשייכות לישיבות תומכי תמימים:

כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר ייסד וניהל ישיבות תומכי תמימים — נטע בקרב תלמידי הישיבה שני דברים: (א) שלא יסתפקו בעבודתם עם עצמם, אלא יאירו גם את הרחוב, עד שהאור יגיע לכל יהודי. (ב) שלא יסתפקו במה שפעלו אתמול, אלא יוסיפו בכל יום יותר אור.

ושני דברים אלו תובעים גם אצל כאו"א מישראל: (א) להאיר לא רק את עצמו ואת בני ביתו, אלא גם את סביבתו. (ב) עד כמה שפעל בעבר — לא יהי' שבע רצון מזה, אלא ירצה להוסיף עוד יותר, וכשירצה באמת — אזי "רצון יראיו יעשה"¹⁰.

ז. ונקודת הלימוד וההוראה מהיו"ט דחנוכה בנוגע לפועל — שכאשר משתדלים תמיד להוסיף ועושים זאת מתוך מסירת נפש, משתלים הדבר ("עס צאָלט זיך אויס").

ובנוגע לענינו — צריכים תמיד להוסיף מתוך מסירת נפש בהחזקת הישיבות, ובפרט ישיבות שבהם מגדלים תלמידים שהולכים בדרך זו — להשתדל תמיד להוסיף בעבודתם ובפעולותיהם מתוך מסירת נפש.

כאשר שולחים תלמיד לעיירה מסויימת כדי להאיר שם ("מאַכן דאָרטן ליכטיק") — אזי התלמיד מתנהג באופן של מסירת נפש, שאינו אוכל, אינו שותה, וגם אינו לומד... הוא לא חושב אודות עוה"ז, ולא אודות עוה"ב... אלא הוא ממלא את העבודה שבשבילה נשלח למקום ההוא. אבל, עדיין צריכים לממן את ההוצאות של כרטיס נסיעה, וכיו"ב. ובשביל זה עורכים את כל ה"דינער'ס" וכל ה"פלעדזשעס" (התחייבויות)...

וכאשר משתתפים בזה באופן שמוסיפים תמיד ומתוך מסירת נפש — הרי זו "דוגמא" ("סעמפעל") להקב"ה שגם הוא יתנהג באופן זה¹¹, ויעניק את האפשריות לכתוב את ההמחאה, לפרוע אותה, ולהוסיף עוד יותר, וכמאחז"ל¹² "עשר בשביל שתתעשר".

ואין צורך להורות להקב"ה כמה ליתן סכום מסויים¹¹; הקב"ה כבר יקבע את הסכום בעצמו, ובלשון הכתוב¹³ "יוסף עליכם ככם אלף פעמים", ועוד יותר מזה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

הקב"ה יעזור לנו ולכם לפעול אור וחום בהגשם, עד שהגשם עצמו יאיר, הן בהנשמה, הן בהגוף, וגם בכל הסביבה, ושהאור ילך ויגדל יותר ויותר ("עס זאָל ווערן אַלץ ליכטיקער און ליכטיקער"), עד שיביאו שמן טהור וזך, וידליקו את הנרות בביהמ"ק במהרה בימינו.

13) דברים א, יא.

11) כמה תיבות חסרות (המור"ל).

12) תענית ט, רע"א. וש"נ.